

Inhoud

Voorwoord bij de tweede editie	9
Redactionele inleiding Het troebele water van het recht	11
<i>Claudia Bouteligier en Timo Slootweg</i>	
Hoofdstuk 1. Persoon en geweten bij Paul Scholten	29
<i>Timo Slootweg</i>	
1.1 Inleiding	29
1.2 De rechterlijke beslissing	31
1.3 Idee of Persoon / Idealisme en Personalisme	33
1.4 Uit de schaduw van de boom der kennis	38
1.5 De waarheid als ontmoeting	42
1.6 Het recht van de naaste	47
1.7 Slotbeschouwing. Het geweten te recht en de kunst van rechtsvinding	52
Hoofdstuk 2. Het geloof als kunstwerk	59
<i>Timo Slootweg</i>	
2.1 Inleiding	59
2.2. Vrees en beven. Pleidooi voor het onbegrijpelijke	60
2.3 Problemen 1 en 2: het enkele en het algemene	64
2.4 Relatieve betekenis van het universele	69
2.5 Wie niet werkt zal niet eten	71
2.6 Probleem 3	74
2.7 Slotbeschouwing. Ontmoeting, geweten en recht	75

Hoofdstuk 3. Prometheus en het tragische denken bij Nietzsche	83
<i>Timo Slootweg</i>	
3.1 Inleiding	83
3.2 De geboorte van de tragedie uit de geest van de muziek	84
3.3 De ontketende Prometheus	91
3.4 De dood van de tragedie	94
3.5 Plato over kunst en tragedie	97
3.6 De historische werking van het socratische	100
3.7 Aristoteles' theorie van de tragedie	104
3.8 Voorbij goed en kwaad. Naar een ethiek van de tragische rede	109
3.9 Wat is wijsheid?	111
3.10 Slotbeschouwing. Recht, kunst en democratie	114
Hoofdstuk 4. Dostojevski's Aantekeningen en De droom	119
<i>Claudia Bouteligier</i>	
4.1 Inleiding	119
4.2 'Aantekeningen uit het ondergrondse': een ongemakkelijke bekentenis	124
4.2.1 Bewustzijn en het Kristallen Paleis	126
4.2.2 Dostojevski's verzet tegen de utopie van de nieuwe mens	129
4.3 'De droom' en de oorspronkelijke gemeenschap	137
4.3.1 Een verlichte ster in een duistere hemel	138
4.3.2 Broederschap en het sociaal contract	144
4.4 Slotbeschouwing	149
Hoofdstuk 5. Dostojevski's Legende van de grootinquisiteur	153
<i>Claudia Bouteligier & Timo Slootweg</i>	
5.1 Inleiding	153
5.2 Een ontmoeting met de Karamazovs	154
5.3 De grootinquisiteur en de verzoeken van Christus	157
5.3.1 De eerste verzoeking: brood en gehoorzaamheid	159
5.3.2 De tweede verzoeking: wonderen	163
5.3.3 De derde verzoeking: macht en universele eenwording	165
5.4 'Maakt ons desnoods tot slaaf': gevolgen voor staat en recht	171
5.4.1 Christendom en theocratie	171
5.4.2 De staat als kerk	173
5.5 Slotbeschouwing	176

Hoofdstuk 6. Unamuno, Don Quichot en het tragisch quichottisme	179
<i>Timo Slootweg</i>	
6.1 Inleiding. Het kwestieuze einde van Don Quichot	179
6.2 Nietzsche over Don Quichot	182
6.3 Unamuno's worsteling met het einde	183
6.4 Nietzsche en Unamuno	184
6.5 Het verlangen naar onsterfelijkheid	189
6.6 Unamuno's opvatting van het geloof	192
6.7 Unamuno, Pascal en Kierkegaard	195
6.8 Apocatastasis	201
6.9 Feit, fictie en filosofie: Don Quichot	204
6.10 Nooit meer slapen	209
6.11 Slotbeschouwing. Het tragische leven in politiek en recht	212
Hoofdstuk 7. 'Voor de wet' van Kafka	217
<i>Timo Slootweg</i>	
7.1 Inleiding	217
7.1.1 Synopsis van Het proces	217
7.1.2 'Voor de wet' (de parabel)	218
7.2 Rechtsvinding en literatuur	219
7.3 Kafka en het existentialisme	223
7.4 De erfzonde	226
7.5 Angst, schuld en proces	229
7.6 Menselijkheid en liefde	233
7.7 De aporie van de wet en de tragiek van de rechtsvinding	238
7.8 Recht en verbeelding	244
7.9 Slotbeschouwing. Droom en werkelijkheid	248
Hoofdstuk 8. Sartres <i>Walging</i>: het verhaal als constructie	253
<i>Claudia Bouteligier</i>	
8.1 Inleiding	253
8.2 'Walging': noodzakelijkheid versus contingentie	256
8.2.1 De walging van Roquentin	259
8.2.2 De zijnsleer van Sartre	262
8.3 Het leven als verhaal: de <i>narratio</i> als constructie	268
8.3.1 Sartres kritiek op narrativiteit	272

8.3.2	Het probleem van het narratief verstaan	278
8.4	Slotbeschouwing	284
Hoofdstuk 9.	<i>De vreemdeling van Camus: recht en empathie</i>	287
	<i>Claudia Bouteligier</i>	
9.1	Inleiding	287
9.2	De ongrijpbare Meursault	290
9.2.1	'De vreemdeling': eerste deel	291
9.2.2	De mens als vreemdeling	296
9.2.3	Meursault en de absurde levenshouding	299
9.3	De persoonlijke benadering in het recht	304
9.3.1	De welwillende advocaat en de empathische rechter	304
9.3.2	Het absurde en het probleem van het conformisme	311
9.3.3	Empathie: het vreemde 'eigen' maken	315
9.4	Slotbeschouwing	322
Hoofdstuk 10.	<i>Camus: De Pest en De mens in opstand</i>	325
	<i>Hendrik Kaptein</i>	
10.1	Inleiding	325
10.2	<i>De pest</i> . Romankunst als correctie op het leven	326
10.3	Menselijke revolte als maat	329
10.4	Vrijheid en verontwaardiging of de onmogelijkheid van het noodlot	332
10.5	De waarde(n) van Camus	334
10.6	Rechtvaardigheid	336
10.7	Schuld	338
10.8	Mens zijn hier en nu: open het dorp	340
10.9	Opstand en stoïcisme: met Epictetus terug naar God	341
10.10	Slotbeschouwing en agenda. De mens is geen idee	345
Bibliografie		351
Index van zaken en personen		361
Over de auteurs		369